

„Hungaria“ biztosítóbank.

A „Hungaria“ biztosítóbank című magyar biztosító-társaság működését rövid idő előtt megkezdvén, azon oknál fogva bátrak vagyunk, a t. cz. közönségnek becses tudomására hozni, miszerint nevezett biztosító-intézetnek

Borsod-, Heves-, Alsó-Zemplén-, Torna-, Gömör-, Szabolcs-, Bereg- és Zólyom megyékre névze megalapított vezér-ügynöksége reánk bízott, s kerületünkben

tűzkár elleni biztosítások

a legméltányosabb feltételek mellett jutányosan egy általunk, mint minden nagyobb helyen felállított fő-, kertületi és alügynökséink által eszközölhetők.

Midőn erről a nagyrészt hazai közönséget értesíteni van szerencsénk, felkérjük egyszersmind belföldi intézetünk szives pártolásra, ajánlván minden a biztosítás körébe eső szolgáltatunkat, s kijelentvén még ez alkalommal, miszerint minden e tekintetben hozzánk érkező kérdésre készséggel nyújtunk felvilágosítást. — Miskolcz 1864., december elején.

A „Hungaria“ biztosítóbank miskolczi vezér-ügynöksége.

LICHTENSTEIN és FÜRÉSZ.

922 (6-6)

MARSHALL FIAI és TÁRSUK GAINSBOROUGHBAN

(Angolhon),

PEST: BECS: PEST:
Heksch Sándor F., Biedermann és Overhoff, Horváth Ferencz,

2 sasutca 12. sz. a. magyarhoni főügynökség, főügynökség a cs. k. tartományokra nézve, váci-utca 5-dik szám alatti házban,

ajánlják dúsan felszerelt raktárakat kitűnő és érmet nyert

GOZMOZDONY-CSEPLŐGÉPEK, LISZT- ÉS FÜRÉSZMALKOK,

s egyéb gazdasági gépekben a legjutányosb árakon. 1062 (4-12)

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentesen.

ROB-LAFFECTEUR

Francia-, Osztrák-, Oroszország- és Belgiumban egyedül elismert tulajdonságairól kellő felvilágosítást nyújt a minden könyv-árusnál és ügynököknél kapható ily című röpirat: „Brochure über die vegetabilische Heilmethode des Dr. Boyveau-Laffecteur.“

A Rob-Laffecteur, melynek hathatósága csaknem évszázad óta el van ismerve — vértisztító növényi szörp, mert könnyen emészthető és izlése igen kellemes. Ezen Rob a borbetegségek, valamint általában a megromlott nyelvek és vér által előidézott bajok gyógyítására, minden ország legelső orvosai által a legjobban ajánlották. A szarvagókról készült hashajító szörpöt (Syrup Sassaaparilla) stb. messze fölülmúlja, s egyszersmind helyettesíti a hal-májolajat (Leberthran), az antiscorbuticus szörpöt, valamint a hamilagot is (Jod-Kalium).

E vértisztító növényi szörp csak akkor valódi, ha ezen aláírással van ellátva: „Girandeaude St. Gervais.“ Alaposan és rövid idő alatt minden egyéb merkurialis anyagok használatát nélkül, gyógyít újabb és elővált ragályos nyavalyákat. Kapható **PESTEN: Török József** gyógyszerész úrnál a király-utczában 7. sz., **Thalmayer A.** és társa. **BUDÁN: Bakats L. V.** udvari gyógyszerésztársában. **TEMESVÁROTT: Pecher J. E.** A központi raktár létezik Párisban, dr. Girandeaude de St. Gervais-nél, rue Richer, nro. 12. — Hamisítások ellen óvás tétetik. Minden előforduló esetekben a szalag elkendő, melylyel a dugasz borítva van, és melyen az aláírás: Girandeaude St. Gervais találtatik. 710 (23-24)

Fogorvosi ajánlat.

Vulkanit fogorok és egyes fogak, amerikai modor szerint, melyek minden eddig ismert készítményt sok előnyük által felülmúlhatnak, igen egyszerű módon készíttetnek és tétetnek be

HEKSCH J. G.

fogorvos által, József-tér 3-ik szám alatt, a fő-banknál szemben. (9-50)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten, 1865 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

200,000 ezüst forint

a legszerencsésebb esetben csak 6 o. 6. forintért.

Már f. é. május 24-én és 26-án kezdődik a szabad Frankfurt város által felállított s biztosított legújabb nagy pénzsorsjáték húzása.

14,800 nyeresémet közt következő fő-nyeresémek találhatók, s föltétlenül megveretni fognak, a. m. 200,000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000, 20,000, 15,000, 12,000, 10,000 stb. forint.

Mint hogy az állam ezen pénzsorsjáték egész vezetését magára vállalta, s a számok mindegyike különbség nélkül a húzás folyama alatt egyetlen sor-solás alá kerülendek, s hivatalos sors-húzási lajstromok által ingyért fog igazolhatni, mi kétséget sem szenved, hogy ez által a t. résztvevőknek minden tekintetben a legnagyobb előny és biztosíték nyújtatik.

A kormány pecsétjével ellátott, s az állam által kibocsátott

1 egész eredeti sorsjegy ára 6 ft.

Fél eredeti sorsjegy ára 3 ft.

Kétfeljed sorsjegy ára szintén 3 ft.

Közelebbi felvilágosítást a játéktörv tartalmaz, s továbbá azon rendkívüli előnyökre, melyeknek tudása a legnagyobb fontossággal jár, — az illetők úgy fognak figyelmesen tétetni, hogy ha a megrendelések a pénzeszeg hoz-zárata mellett, mindeelőbb s közvetlen az alulírottakhoz intéztetnek.

L. Steindecker-Schlesinger, bank- s pénzváltó-üzlete mainai Frankfurtban.

A sors-húzási lajstromok és pénznyeresémények a történet húzás után azonnal meg fognak küldetni. 1069 (6-7)

Komoly figyelmeztetés.

A tisztelt közönség gyermekei egészségi állapotának megszerzése és a meglévőnek fenntartása tekintetéből az általam feltalált és kiállított biztos hatású

„giliszta-csokoládé“

ohajtva megszerzeni, e törekvésében — már többször — hamisítva utánsott készítménnyel lón rászédetve.

Ennélfogva figyelmeztetem a t. közönséget, sziveskedjék az ügyben bővebb tapasztalás szerzése tekintetéből egyszer egyes-nesen tölem megrendelni, a mely alkalommal a küldeményhez csomagolva nyereséget utasító könyvecskéből, egyéb hasznos tapasztalatokom kivül, tisztelt bizományosim név-jegyzéke is átnevezhető, kiknek száma mintegy 800-ra rag, ezekenül saját készítményü „giliszta-csokoládé“ mindenkor kapható. De ily helyekről is csak azon szellem-kéker állhatok jót, a melyek gyógyszerileken sajátkezű néveléirőlom hü lenyomatát viselik.

E figyelmeztetésem szükséges volta kitűnik a többi között különösen ez alábbi levélből is:

T. Kröczer Ágoston úrnak Tokajban!
Urasságoknak bizonyosan jól fog esni a tudósítás, hogy „giliszta-csokoládé“ hatása csudálatos nagyszerű volt. És csakugyan sajnálatos volna, ha ennek titka idő-jártával nem kerülne a nyilvánosság elé, mert, dacára a vegyészett nagyban előhaladásának, az utánsott „giliszta-csokoládé“ az öndez semmi tekintetben sem hasonlítható. Megkülönböztetett mély tisztelettel.
Jaska-Bratinán (Horvátországban), január hó 20-án 1865. **Wiesner Hugo m. k.,** földbírtokos.

A megrendelések posta útján utánsóval történhetők, 1 darab 20 kr-ért; csak nálam Tokajban 6 darab 1 forint.

PESTEN kapható Török József, gyógyszerész király-utca 7-dik szám alatt, és **Thalmayer és társa** uraknál.

Kröczer Ágoston, 1086 (2-4) gyógyszerész Tokajban.

Mindennemű

takarópapíros (Makulatur)

kapható Pesten, egyetem-utca 4-ik sz.

19-ik szám.

Tizenkettedik évfolyam.

Pest, május 7-én 1865.

Előzetési feltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyezer hasznított petit sor ára, vagy annak helye egyszeri ígatásnál 10 krba háromszor- vagy többször ígatásnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre névre kiadó-hivatalunk számára hirdeményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasensteint és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelik Alajos. — Pesten: a kertész-gazdasági ügynökség is. József-tér, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 ujkr.

Algir és népei.

A világ szinpadán fölmerülő nagy események között, a külföld ügyeit szemmel kísérő olvasók figyelmét bizonyosan magára vonta azon utazás is, melyre a francziák császára e napokban indult, s mely most szintén a nap eseményei közé tartozik.

Mi ez utazás célja? az bennünket kevésbé érdekel: de korszerűnek találjuk, a harmadik földrész ez egyik szebb tartományáról, habár dióhéjban, némi ismertetést nyújtani, mely elég érdekel birhat mind-helyzete ismeretlen.

Algir már 34 év óta Franciaország birtokához tartozik. Alig ötven évvel ezelőtt az oda utazás még ezernyi kényelmetlenséggel s valóságos önfeláldozással járt volna, de mióta e tartományt a franczia fegyverek meghódították, s mióta gyorsan robogó vasutak közlekednek a szárazon s gőzhajók szelik a tenger hullámain, az-óta az algiri út nem egyéb, mint egy kis kéjkirándulás, melyre annál szivesebben vállalkozik az európai utazó, mert néhány nap alatt a ragyogó kelet minden szépségével megáldott helyen találja magát, a nélkül, hogy az európai kényelemről le kellene mondania.

Ha Pesten valaki vaspályára száll, már egy hét múlva Afrika északi partjain sétálhat, hol Algir a tengerparton mintegy 180 mérföldnyire terül el. E föld, a struccok és tevék hazája, melynek déli részén az Atlas heglánczolatnak a forró égöv alatt is örök hótól borított bércei látszanak, azurkék egével, magas pálmáival, szóval: természet szépségeivel éppen úgy elbájolja az utazót, mint lekötik figyelmét a történelmi emlékek, melyek hozzá csatolvák. A régi Karthago birodalma, melynek földén Scipio és Hannibal ellenségek gyanánt állottak szemközt, azóta is mindig ki volt téve az

újabb civilizáció hatásának, s alig van föld, melyen a romboló behatások időszakonként nagyobb változásokat eszközöltek volna, mint épen itten. A föld, melynek népe közt egykor a csillagimádás a rómaiak vallásának, ez ismét a kereszténységnek engedett helyet, s hol a kereszt jelét újra Mohamed felhordja váltotta föl: legalább egy részben most ismét kereszténynek kezében van.

Algir jelenleg azon csatorna, melyen az európai civilizáció Afrikába árad, s melyért

arab nyelv egyik elágazása. De napjainkban már több franczia gyarmat világosan mutatja az újabb franczia hódítás nyomait. Itt-ott elszórva törökök is találkoznak, de a kiknek számát a zsidók is nagyon túlhaladják.

Városai közül egyik legnevezetesebb a tartomány hasonnevű városa, Algir, a Közép-tenger mellett. E város, hajdan tengeri rablók fészke, egy kiemelkedő zöld pázsitos dombon festői szép helyen épült, s saját-ságos alaku házaival, csillogó fehér mecsetjeivel és karcsu minaretjeivel feledhetetlen benyomást tesz az utazóra. Falai közt kelet sajátosságai az európai szokásokat vegyítve föltalálhatók. Mint egy utazó írja, utczái a legtarkább néptömeg képét tárják föl előttünk. Itt fekete arcú negerek, ott turbános barna mörök járnak az európai divatu bolt-kirakatok közt, míg odább gyönyörű arab-méneken franczia katonák lovagolnak csillogó fegyverzetben. Itt a mór bazár apró divatcikkekkel s örökös zsiibongással, míg néhány lépésnyire 1.700.000 frankon épült pompás színházban adják Verdi és Rossini dalműveit.

Algiri előkelő mórno.

gazdag termékenységu földje a kereskedésben szép mennyiségü gabonával s tengerpartjainak korall-kincseivel szolgál cserébe. Népeisége, nagy kiterjedése dacára is, mindössze alig 3 millió, a kiknek legnagyobb részét mörök képezik, s nyelvök az

Isly herczeg szobra, ki Abd-el-Kadert elfogta. Hogy különben mindaz; a mi itt Európára emlékeztet, a hódító francziák műve, szűkségtelen is mondanunk.

Még sajátosságabb az öltözékek külön-félesége, melylyel Algir utczáin találkozunk.

A népségnek legalább egyharmada turbánt visel fején, míg az előkelő arabok tiszta fehér, és könnyű redőkben lefolyó lepedőbe burkolóznak, melylyel fejüket is betakarják.

A nők, midőn kimennek, sűrű fehér fátolt viselnek, a mely egész alkatukat elfedi, melyen sötét szemök sugára oly titokteljesen ragyog át: otthon azonban öltözékükre kiváló gondot fordítanak. Az előkelő mórnök viseletét híven rajzolt képünkön látja az olvasó. A fényűzés, mint nálunk, úgy ezek közt is divatban van. Az előkelő mórnök nyakát és mellét, többnyire aranyval vagy ezüsttel himzett finom csipkeszövet takarja; derekát fényes gombokkal szegélyezett bársony felöltőny fedí, míg alább török szokás szerint bő bugyogót visel selyemből, arannyal áttörve, melyet fehér selyemharisnya szorít lábához. Ezenkívül az előkelő mórnök jóformán minden idejét a pipérre fordítja; megfesti körmeit, mestersegesen sötét színt ad szemöldekének és szempilláinak, kecsponokat fest homlokára és kezeire, azután fölrakja gyöngyeit, haját aranyszálakkal fonadékokba rendezi: szóval, ha még ezekhez hozzá számítjuk azt, a mit tőle a kávézás, dohányzás, a mór fiú-dok látogatása s több ily apró teendő elfoglal, az előkelő mórnöknek igen kevés ideje marad az unatkozásra.

Különbön Algir utcáin nem ritkán a legkülönbözőbb nemzetiségeket lehet egyszerre látni. Angol, német, olasz és spanyol utasok ép úgy megfordulnak ott, mint a már szorosabb összeköttetésben levő francziák, vagy a fekete arcú, gyapjas göndör hajú négerék, kik a szomszéd Arany-partokról Algirt oly sokszor fölkeresik. Néha még magyarok is megfordulnak e szép tartományban, mint épen az idén, a mint olvasóink is tudják, gr. Széchenyi Béla és gr. Erdődy vadászott ott a sivatagok királyaira, az oroszlanokra.

Algir város nevezetességeiről szólva, meg kell említenünk a mecseteket vagy mór templomokat, az azokban előforduló főbb szertartásokkal. 1830 előtt az afrikai mecsetek belseje az európaiak előtt egészen ismeretlen volt; a keresztény, ki e templomba lépett, a halált ki nem kerülhetette, s az igazhívő mórök gondosan megmosták a követ is, melyet a hitelenek lába érintése megfertőztetett. Most már veszély nélkül beléphet mindenki, ha az igazhívő mohamedánok szertartásaihoz alkalmazkodik. Minden mór, mielőtt a templomba lép, alázatosan leoldja saruit; közel a bejáratához márvány-medence áll, s az ebben tartott vízzel arcát, kezét és lábát megmosva járulhat a templom hajójába, hol háromszor földig leborul, arccal kelet felé fordulva, a merre Mekka, a szent város fekszik; azután letelepedve elvégzi imáját, melyre a minaretből a mueddin lehangzó szava, naponként több ízben fölhívja az igazhívőket.

A francziák által épített új városrésznél azonban eredetiségénél és régiségénél fogva nagyobb figyelmet érdemel az ó kalózáros, mely legmagasabban is fekszik. Ide keskeny utcák lépcsőzetesen jut föl az ember. Omló félben álló házak sűrűn egymás mellett, melyeknek csoportjai egy-egy udvart képeznek; azután egy erős bolthajtású kapu át a nagy udvarba juthatni, mely az ó kalózáros erősségét képezte. E citadellában már ágyúk állanak, körül örökkel s a zuvók csapatával. Itt laktak egykor, a tartomány önállósága korában, Algir fejedelmek, kiket választás utján rendszeren közkatonák emeltek a fejedelmi székre, s az ujonnan választott dey, hogy uralkodását biztosítsa, előnének hivatalnokai közül rendszeren sokat megöl-

tett, helyet üritendő, mintegy jutalmul, saját választói számára.

Az utolsó dey *Hussein* volt, kit e méltóságra 1818 márcz 1-jén emeltek. Most csak romjai állanak már ama történelmi nevezetességű pavillonnak, melyben ez utolsó dey s Duval francia konzul között ama nevezetes szövevény történt, mely Algir önállósága elvesztésének közvetlen oka volt.

„Miért nem választott nekem a te urad?” kérde a dey a franczia konzultól.

„Tudod”, szól a konzul, „hogy a király, az én uram, csak olyanokkal levelez, a kik vele egy rangban állanak.”

A dey erre elpirult, s dühében a konzult légyverőjével arcúl csapta. „No hát, úgy mond, vedd ez ütést válaszul, magad és urad számára!” — Erre kitört a harc Algir és Franciaország között, mely az európai kereskedő-hajók fosztogatása miatt különben is gyűlöletes Algir önállóságának s Hussein uralkodásának 1830-ban véget vetett.

Azóta a kevély palota félig romban hever, a pálmák, a kaktusz és lotuszok, melyek körül virultak, mind, mind eltűntek, mint eltűnt maga Hussein a meghódított, s X. Károly a hódító, kit Algir elfoglalása után trónjáról nemskóra szintén elűzött a forradalom! A hódító és a meghódított, mindketten hazajöttök távol, idegen országban haltak meg, mint azóta is a szabadságért több ízben sikra kelt Algirnak több más kormányzója, s mint maga Lajos Fülöp, a polgárkirály.

Jelenleg Algirban III. Napoleon az ur, s Mac Mahon tábornagy a kormányzó. Meddig? ki tudja! A sors oly változó — Csak egy változatlan, mely Hussein, X. Károlyt, s a polgárkirályt is megbuktatta: a haladás, polgárosodás és a szabadság eszméje, melynek közülök egyik sem akart hódolni.

Egy régi jó koresmároshoz.

(Baráti megemlékezésül.)

Ott, hol annyi jókedv forra egybe olykor, melynek éltetője te valál mindég, — Ott, hol lelkeinket nem mindig a jó bor hozta hullámszába, de vidám vendégid — S hol, — de hogy ne mondjak többet — oly gyakorta Addig ittunk, a mig ránk virradt a reggel, Mig áldott két kezed a bort egyre hordta — Berontok tehozad élénk képzetemmel.

Légy hát üdvözölve, régi jó barátom, A kinél nem egyszer voltam én is vendég; Most is épen sürogysz s forogsz, a mint látom, Bár oly vidám zajjal szobáid nem telvél. S most te sem vagy az, ki még akkoron voltál, S nem iszol már füvel-fával barátságot, No mert hiszen tudod, velem is azt ittál, S mi voltam én akkor, tán magad is látod.

De beszéljünk másról; magyarul meg nekem, Mi az oka, hogy e ház oly hangtalan most?... Ugy-e nem tudod? No én hát elbeszéltem. Mert lásd, a sors hozzánk gyakran igen pajkos... Most is az volt, s ime játéknak vivé el Töled a jókedvet — sokkal többet tölem; De a tiedet még megújja idővel, S visszahozza szépen — de nekem többé nem!...

De mint látom, ismét olyakat beszéltek, A mik legkevésbé érthetők előttem; Legisjobb lesz itt, ha mindjárt másra térek — Vettél-e tehát már azóta sok földet?... Ez is balga kérdés!... hogyan vettél volna Földet is, te lelkes hű emberbarát te, Ki a szegény művészt, ha rosszul ment dolga, Gyakran felségítéd s ápolád hitelbe.

Am azért ne búslj kedves jó barátom, Megkapod te egykor még ezeknek díját; A világ sem oly rossz, a mint hogy én látom, Meg az Isten is jó, és a jóknak jót ad.

Maradj, maradj te csak mindig az a régi, S meglásd, majd a jókedv frigyre lép tevéled: Visszatérek újra szétzilált vendéged, S napjaidat újra vidám körben éled.

Addig is tehát, míg egyszer nemskóra Csak azt veszed észre, hogy lakodba léptem — S a mi vélem együtt egykor messzeszálla, Az a jó kedv leszen ekkor is vezérem. Addig is tehát, míg újra látjuk egymást, Köszöntséd nevében a vig czimborákat; S ha hozzád betérnek, őket bőven ellásd Jó borral, s beszéddel, míg a kedv elárad...

Legyetek vidáman, s emlékezzetek meg Olykor rólam is a hányattott furúl, Ki fölött azóta nem egy barna felleg Huzódott keresztül mennydörögve rutul... No de mindez elmúlt, s most mint vándor, a ki A távol ködében látja már a várost, S tudja, hogy legottan czéljához fog érni — Ugy vagyok én — ámede Isten véletem most!

Benedek Aladár.

A szegény ördögök.

(Elbeszélés.)

Irta TOLNAI LAJOS.

I.

Nem tudom, hogy a gyékényi előljáróság, mikor elhatározta, hogy a faluházának rozszant horpadtas fedele megreparáltassék, vajjon arra gondolt-e, hogy azokon az egymásra halmozott fenőfászalakon egyszerre annyi lesz a sok nyomorult éhenhaló, mint hideg őszi alkonyatkor torony ablakában a varju? Ezt a kérdést nyílt kérdésnek hagyom, hanem az már valóságos tény, hogy 18**ban akkora éhség volt, hogy ha az Ajtóvály uraságnak tíz annyi burgonyája terem is, mint a főlebb való esztendőnkben, meg tiszser olyan jó: annak a mindenfenn összegyűlekezett jómérek embernek még se lett volna elég.

A széles fekete táblát, — mely eddig rendszeren a faluházának udvarra néző oldalán lógott, — most kivitték a kapu elé, felszögezték egy jó magas karóra, hogy még messziről megláthassa mindenki.

A ki tudott olvasni — elolvashatta, mert ez volt rá írva világos öreg betűkkel:

„Tudni való: „Ha valakinek szüksége volna élelemre vagy hajlékra: e végből jelentse magát a helység házájánál. A kik ezen vármegyéből valók, és azt irással be tudják bizonyítani — azokra különösebb gond fordítatik, nem zárátván ki egyébként senki is a segedelemből.“

A kisbírók, öregbírók, előljárók s mindezek felett a helység notáriusa eltagadhatlan erélyt fejtettek ki a szegénység érdekében, bár más oldalról azt sem lehetne tagadni, hogy e közegek az akkori igazság-, különösen pedig segedelemszolgáltatásnak magukról sem feledkeztek meg soha, — egy kis burgonyát, buzát, lisztet, kenyert, húst mindig sikerült félre tenniök; azért kaptak az éhezők is — ök meg épen nem károsodtak. Ajtóvály uraság granariuma meglehetősen tele volt, s e nagy derék épület kulcsa most mindig ott feküdt a bírák szeme előtt a faluháza asztalán. Némely előljáróról akkorában azon általános vélemlény kezdett elterjedni, mintha ök nem bannák, ha e szomorú esztendő valamivel gyakorabban előfordulna is.

A jegyzőről azonban effélel teljességgel nem tehettek föl; ő nem olyan sovány, barna, sárgás képű, rövidre nyírott hajú, öszes vagy nem öszes férfiú, a milyennél az ilyet bátrabban föl lehetne tenni; se valami magas termetű, vöröses hajú, ugyanolyan szakállú, örökké mosolygó, csettentős szemű, vékony

hangu ember, a kire meg mindenki egyenesen ráfoghatná e vádat: — a gyékényi jegyző közép-termetű, kövéres, kidombordottabb hasu, mint mellü egyén. Azt hiszem, ha magáról kéne passus írnia: az körülbelül ilyen formán ítte ki:

Termete: közép (kövér).

Arca: gömbölyű (kövér).

Orra: vastag (kövér).

Szeme: kékes (azt gondolom, ez is elég

kövér).

Kora: 50 év (épen a legkeresebb kor).

Allapota: rendes, azaz nős, gyermekes apa.

Nagy kopasz homlokára a nyakáról és füle mellől fésüli a haját, elől a homlok csúcsán ügyesen összezsomósítja, nem azért mintha ezáltal elakarna palástolni kopaszágát, hanem mert ez már apjánál, öregapjánál is mindig így volt szokás.

Ott ül az asztalfőn kissé hátravetett nyakkal, mint olyan ember, ki már egy kicsit inkább messziről lát, mint közelről; gömbölyű rövides ujjai közt erősen tartja a tollat, s néz merőn az előtte állóra. A bírák nem mind néznek merőn, egyszerű parasztember általában azt; egyébiránt az a piszkos, rongyos jövevény, ki ott feketés vastag tenyerével az előtte álló székbe kapaszkodva félíg áll, félíg ül: részeges mesteremberforma ruhájában egészen más egyébre számol most, mint holmi figyelmes megtekintésre.

— Az bizony úgy van — az egész helység koldulni ment — mondá az idegen, s erős hüvelyk- és mutató-ujjával egyet pödörített a szálmazéken, s mivel ez neki tetszett: megpróbálta visszafelé is.

— Aztán az urak is? kérde előre nyújtott nyakkal egy sovány képű fiatalos kiváncsi előljáró.

— Már hogy gondol kelmed, István öcsém, olyat! — utasítá rendre az öreg bíró a meggondolatlan tanácsbélit.

— Mit tetszett kérdeni? — tudakolá szórakozott figyelmetlenséggel a jövevény, egyre forgatván a székét.

— Hogy az urak is elmentek volna-e koldulni? — adá elő még egyszer maga az öreg bíró a meggondolatlan fiatalos előljáró kérdését — s most ő is eldisszultatlan bírói komolysággal várta a feleletet.

— Az urak? — válaszolt a kérdezt egy kis gondolkodás után — biz elmentek ott azok is. A kasznár okos ember volt, mert aratás után nemskóra fölkerkedett egész familiájával s elment valamerre; a többi aztán elhuzódott ki ide, ki oda jó idején: hanem a belső embereknek legroszabb dolguk volt. Mi ott maradtunk, helytálltunk az utolsó pillanatig, — s mikor már a föld népe mindenből kiélt bennünket, én utolsó falat kenyereket is kivettem feleségem, gyerekeim s a magam szájából, s az éhezőknek adtam: átmentem a plébános urhoz, hogy mondok mint csináljak. A plébános ur már akkorra jó helyre tett szert — behuzódott a szomszéd páli klastromba — most én hova legyek? hét gyerekem falat, egy krajczár, ruhánk csupa rongy — s fölbebetette foltos fekete kabátját, mely alól valami sárgás színű még szomorubb mellény kandikált elő.

Behívjam a feleségemet — folytató — s gyerekeimet? mind ott künn vannak szegénykék az atyafiak temploma előtt. Gondoltam, már az ilyen belső embernek csak a templom körül a helye, azzal a csöcselék piszkos néppel össze csak nem keveredhetünk.

— Papa! — hová megy? kérde a mester mellett üggető négy kamasz olyan ábrázattal hangu ember, a kire meg mindenki egyenesen ráfoghatná e vádat: — a gyékényi jegyző közép-termetű, kövéres, kidombordottabb hasu, mint mellü egyén. Azt hiszem, ha magáról kéne passus írnia: az körülbelül ilyen formán ítte ki:

Termete: közép (kövér).

Arca: gömbölyű (kövér).

Orra: vastag (kövér).

Szeme: kékes (azt gondolom, ez is elég

kövér).

Kora: 50 év (épen a legkeresebb kor).

Allapota: rendes, azaz nős, gyermekes apa.

Nagy kopasz homlokára a nyakáról és füle mellől fésüli a haját, elől a homlok csúcsán ügyesen összezsomósítja, nem azért mintha ezáltal elakarna palástolni kopaszágát, hanem mert ez már apjánál, öregapjánál is mindig így volt szokás.

kemény kifejezésekben hihetőleg a demokratikus eszmék megsértését látta.

A jegyző szükségesnek vélte kérdést intézni.

— Hát az irományai, domine, kéznél vannak-e?

— Kóttáim, énekes könyveim mind itt vannak.

— Micsoda kották? — tudakolá a jegyző.

— Hát hiszen én a pimpósi mester vagyok. Tetszik ismerni a tekintetes Sajgó Antal urat? az én feleségem annak édes testvére.

— A Sajgót — jegyzé meg a bíró — nem lakik az már itt, angyalom, elpusztultak azok innen még a mult tavaszon.

— Lehetetlen — tudakodék nem egész öszinteséggel a pimpósi mester ur — ejnye ejnye, hm, hm!

— El azok mind — nyilatkozék nagy hangon a főlebbi kiváncsi előljáró — a mijük volt: megették, itták — maig is adósaim.

— No szegény anyukom! be meghalsz bánatodban, ha ezt megtudod — s a mester erősen összecsapta tenyereit, hogy akkorát csattanhassanak, mint két czintányér.

A jegyző okos ember volt a mit észre vett, hamar észrevette. Azt hiszem, a mester csodálkozó vallomását igen nyegnek tartotta a hazugsággal, azért is köröm közé fogta a tollat, s a kérdésekhez látott.

— Domine, mi neve?

— Takli János.

— Foglalkozása?

— Tizenöt éven keresztül pimpósi mester, s mióta az orgona a templomban áll —

— Felesége neve? — kérdező tovább gyorsan a jegyző, — a főhivatalos pontokat tartván szeme előtt.

— Született Likkinger Zsuzsánna, most Takli Jánosné.

— Hány gyermeke van?

— Hét.

— Hét — írta sebesen a jegyző, nem várva bővebb magyarázatot.

— Igenis hét, de idővel nyolcz, ha az ur Isten szerencsésen megsegíti feleségemet.

Mivel a formulárban nem volt feltéve, hogy a gyermekek nevét is meg kell kérdeni: ezuttal a jegyző ur e tárgyat illetőleg tökéletes bizonytalanságban maradt.

Tolla helygét oda csapkodta a nagy fekete kalamárishoz, — ismét merőn nézett s az öreg bíró felé fordult.

— Mennyi segedelem osztassék ki Takli János ur családja részére?

Mig e pontban az előljáróság végleges határozatot mondhatott volna, a pimpósi mesternek utasításul adatott, hogy addig akár tekintend meg családját.

Takli János ur megrázta széles hajas fejét, a sarokba támasztott kampós botot markába vette — s erős tisztelet nélküli hangon kérde — hogy mikor jön vissza.

— Majd ha hivatni fogjuk — válaszolá röviden hivatalos tekintélyvel a jegyző — s a pimpósi mester ment családjáéhoz, legalább az előljáróság ezen nézetben lehetett.

Azonban Takli János ur a helyett, hogy a templom felé tartott volna: közelebbnek gondolá a faluháza előtti kis közön észrevetlen fölshuhanni a mézarszék mellett s beülni egy kicsit a szomszéd bormérő helységbe.

Hanem egyszerre csak mint a nyil suhant utána négy meztelábos gyerek, a kik a papát már rég lesték a faluháza előtti vastag akáczfák mellől, s épen nem látszóttak valami nagyon aggodni a miatt, hogy édes anyjuk mit csinál addig a gyalog kocsival s a rajta sirdogáló három éhes aprósággal.

— Papa! — hová megy? kérde a mester mellett üggető négy kamasz olyan ábrázattal

melyen világos jelekkel ki volt fejezve azon erős kivánság: de abból mi is kapunk!

— Takarodtok mindjárt vissza, szemtelen gaz fickók ti, — mit háborgatjátok az embert? nem elég hogy most is értetek hárszotom magamat — né! s a hosszú kampós bottal közöjük vágott.

Valamivel hátrább maradtak, hanem azért üggettek folyvást, mintha biztosan tudták volna, hogy a korcsmábnő friss zsemlye van.

Takli ur, mikor már csak néhány lépésre lehetett a korcsma ajtajához — kemény morgunga képpel megállott, botját maga elé bökve s egész apai méltósággal kiáltá:

— Elmentek, azt mondom, most mindjárt, aztán tistént a kocsit mellé; a bal istrángot jól meg kell kötni mert indulunk, Egy, kettő —

A gyermekek maradtak és vigyorogtak.

— De most mindjárt ám! kiáltott újból erős metsző hangon az apa s a legmakacsabbnak feje felé suhintott.

A kamasz elugrott félre, s nagyot röhögött.

— Adjon hát egy zsemlet —

— Nekem is! — követelé a többi hasonló joggal.

— Nesztek, kell-e zsemle, a dokén nektek zsemlet mindjárt, akasztófárávaló!

Takli ur a gyermekek után iramodott — Azok rohantak le a völgybe, mint meglódtott kerék, s mire vissza mertek tekinteni: akkorra a papa már benn ült a korcsmában.

Hanem a gyerekek lassankint oda sompolyogtak az ablak alá. egyik másik be is kukkantott, s épen nem ijedt meg, ha apja — ki egy vörös borral telt üveg előtt pihent, — a nagy bottal néha felé talált inteni.

Mikor a mester ur már ivott annyit, a mennyit a zselje engedett: a kampós botnak megint lett dolga.

— Jön a papa — kiáltának a gyerekek, s mivel már ugy sem lehetett reményleni semmit: rohanva futottak a kocsihoz, s hogy egyszemind a hibát is helyrehozzák: oda állottak az istráng mellé.

Egy kis félóra múlva a papa is megérkezett valami kisbíró-féle emberrel. A két öregebb fiu, kik közül a nagyobbik 15 éves lehetett, a kisebbik egy évvel ifjabb: nyakába kapta a hámat, s a jármű szép csendesen megindult a kijelölt irányban.

Mikor a bámész csoportot elhagyták, akkor az öregek is tevékeny részt vettek a helyszállításban.

(Folytatás köv.)

A petroleum-források és az észak-amerikai olajhercegek.

Már évezredek óta ismeretes a petroleum, mely kőolaj, földolaj s több más nevet is visel. Legrégibb idő óta ismert forrásai, mint már említve volt, Bakunál, s Kaspi-tenger mellett találhatók, hol az olajforrások lángjai örökké lobogtak, s melyet a szomszéd népek házaik és templomaik világítására használtak föl. Ezenkívül Keletindianában s Európában több vidéken is találhatók olajforrások.

Északamerikában sem új találmány a petroleum, noha itt van jelenleg a petroleum kereskedés központja. A Seneca-indusok országában (Pennsylvania-ban), már az előbbi század közepén is mertek forrásokat, melyek gyögyerejű olajt szolgáltattak, s mely Seneca-olaj név alatt most is megfordul a gyógyszertárakban. Nyugat-Virginianában is merítették gyapjui-kelmák segedelemével olajt kisebb tavakból és forrásokból, de az amerikai források tulajdonképi kizsákmányolása az ipar érdekében, csak 1859-ben jött létre. Ez ében alakított bizonyos Drake nevű angol az első olajkereskedelmi társulatot s furatott először forrás után, mely ámbár csak 69 lábnyi mélységű volt, 400 gallon olajt adott naponként. E forrás Titusville szomszédságában még most is központját képezi a pennsylvaniai olajtársulatnak. Közélebb számos forrást kutattak föl, melyek most

hónapok óta 600' mélységből naponként 1000 söt 1500 hordó olajt szolgáltatnak. — A híres Maple-Grove és Noble-Well, melyek közül az utóbbi bizonyos ideig naponként 5000 hordót, tehát oly mennyiséget szolgáltatott, mely egy 4 köves malmot éjjel nappal hajthatna, csak néhány mérföldnyire vannak a Drake-féle első forrástól.

Maga Titusville, s a szomszéd városok, melyek ezeltől jelentéktelen helyek voltak, gyorsan emelkedtek virágzó városokká. Lakosaik olajüzemek, szállítók, mérnökök, kik a számtalan részvénytársulat érdekében működnek, s hol a házak és földkezesek összegezték jövedelmüket. Oil-City város Oil-Creek mellett tulajdonképp Eldorádója az új „olajlovagoknak.“ Egész vidék el van a szó teljes értelmében árasztva fűrészközökkel s horozható gőzgépekkel, mely utóbbiaknak működése oly zugással és sípítással tölti el a léget, mintha óriás gépgyár lenne működésben. — A telkek ára a felvirágzó olajipar következtében messze magasra rug. Van példa rá, hogy egy hold jöfektvű föld 30,000 dollárért kelt el.

E keskeny, szakadozott völgyekben, feneketlen sártenger közt, ütötte föl tanyáját az új pe-

az ifju olajherceg, a sz. Miklós szálloda nagy márványpalotájában s számtalan ifju és vén bölöklőtől környezve igyekszik roppant kincsét elszórni.

Még gazdagabb ennél egy német származású orvos, dr. Egbert. Három év előtt oly gyámoltalan állapotban volt, hogy 300 tallérért mindenét el kellett zálogosítania. Jelenleg napijövédelme 3000 tallér, s úgy él, mint egy Monte-Christo, gyémánt barlangjában.

Egy másik falusi orvos, dr. Brewer, miután két év alatt egy milliónyi vagyont szerzett, visszavonult hazája kéklő hegyei közé, Vermontba. Számtalan ily hirtelen meggazdagodott embert lehetne még fölhozunk, p. bizonyos Rinolet, ki valódi Petroleum-Rotschild; Haas Péter kocsiat, ki csekély jóságát 250,000 dollárért s 5000 tallér évi jövedelmért adta el.

Hogy az olvasó fogalmat szerzhessen magának azon roppant összegről, melyet a petroleumipar forgalomba hoz, elég lesz megemlítenünk, hogy mult évben a petroleum-források néhány millióval többlet jövedelmeztek, mint négy német királyság (Bajorország, Württemberg, Szászország és Hannovera) összes állambevételé; többlet mint

Dél-Oroszországban szintén tettek lépéseket az olajforrások kizsákmányolására; de még ezekről alig szólhatni. — A legduzsabb források azonban mind ez ideig a pennsylvaniaiak maradtak.

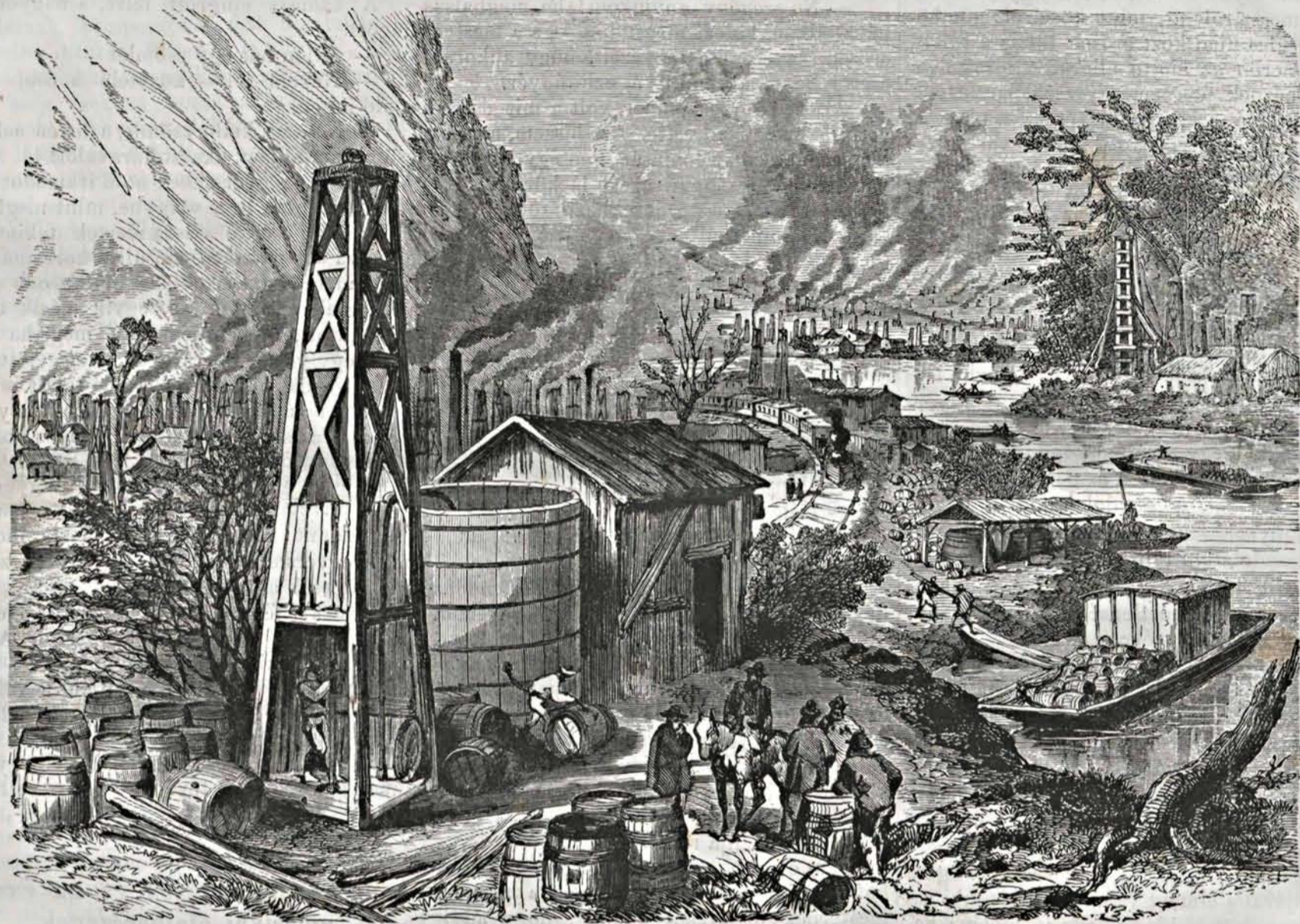
S a mellett, hogy naponként új és új források fölfedezéséről olvasunk: egyszersmind a petroleum új és új előnyeiről is értesülünk. — A petroleum különféle hasznáról egész könyvet lehetne már írni.

Különösen az ipar az, mely legnagyobb mérvben használja; de mint gyógyszer is kitűnő hatásának bizonyult, különösen sebeknél és a rüh (Acarus) ellen. A juhok hasonló bajában is sikeresnek bizonyult, a juhok gazdák öröme.

Fővárosi képek.

V. A kintornás.

Midőn a vízfordókról szoltunk e helyen, futtában megemlékezünk a kintornásokról is, mint olyanokról, kik amazokkal egyetemben, legszemesebb városi csendbítőszóinknál is kétségkívül jobban ismerik a város minden zegezgát, s kü-

A petroleum-források Észak-Amerikában, Pennsylvániában.

troleum-aristokratia. Érdekes lesz itt előhozunk e különös aristokratia némely tagjának történetét.

A legnagyobb és legtisztelendőbb, ha mindjárt nem leggazdagabb család is Pennsylvániában, jelenleg a hollandi eredetű „Hann Jan Heedekoper család.“ A mostani törzsfő atyja e század elején mint egy amsterdami társulat ügynöke és vezetője jött Pennsylvániába s a társulattól, midőn az feloszlott, jó mennyiségű földet vásárolt, holdját egy shillingjével számítva.

E földet, mintegy 4 év előtt 20 vagy 30,000 tallérra becsülték; jelenleg legalsó becslés szerint hat millió dollár értéket képviselnek s 1864-ben, levonva minden költséget, fél millió dollár tiszta jövedelmet adtak.

E régi családnál gazdagabb egy 23 éves ifju, Steele János. Őt év előtt még szegény, árva fiu volt; 1860-ban egy özvegy gyermektelen parasztnő fogadta fiává, kinek nagy darab mezei jöszága csakugy izzadta az olajt. Körülbelül egy év előtt szerencsétlen tűzvész következtében mind a nő, mind épületei lángok martalékává lettek. Fogadott fia öröklő birtokait. Mostani jövedelme az olajforrások és bérletekből sok százezer tallérra rug. Néhány hó óta Új-Yorkban dobzódik

a mily értéket az ausztriai tengerészet ki- és bevételben forgalomba hozott, s csak kevéssel kevesebbet mint azon áruk értéke, melyeket Anglia évenként közép s számítással a Hanzavárosokba és a vámegelethe küld. Tehát tiszta aranyban tenne 125,000 fontot. Pedig a petroleumipar most még gyermekkorát éli.

Mint varázsütésre állott elő a sáros, piszkos olajforrások következtében egy új pénzaristokratia, s most „olajhercegek és hercegnők“ fényes fogatai roboznak át New-York és Philadelphia utcáin; kényurak, kik messze tulszárnyalják fényben és vagyonban a régi előkelő családokat.

Ez üzlet sikerétől ösztönözötve, mindenfelé alakultak részvénytársulatok, melyek a földnek ez új kincsét kutatók és kereskedésbe hozzák. Reánk nézve legérdekesebbek a szomszéd Galiczia olajforrásai, melyeknek művelése nagy mérvben halad. Csak a mult évben is mintegy 40,000 mázsnányi szállítást történt Stanislaw és Przemyslen, s remélhető, hogy az ausztriai birodalom rövid idő múlva nélkülözheti a külföldi olajbehozatalát.

Oláhország és az aldujai fejedelemségekben is erőlyesen hozzá láttak a francia és angol részvénytársulatok a földolaj előállításához.

lönösen azon házakat, melyekben nem szabad zenélniök, igen jól megjegyzik maguknak.

A kintornászás olcsó mesterségének számos ellensége van s tagadhatlan, hogy ha épen fontos s nagy figyelmet igénylő munkában vagyunk, s „Fips szabó“ nótája, vagy a kegyetlenül megcsontított s eltorzított „Faust-keringő“, ha hirtelen megered ablakunk alatt: kellemtelen módon akasztja meg gondolatink menetét, nem említvén azon körülményt, hogy a betegnek zaklatott agyát s tulatingerelt idegeit fölösleges, sőt káros izgatottságba hozza. Ezen utóvégre is könnyű segíteni. De egyéb tekintetben ne feledjük el azt, hogy nagy városban élünk, melynek gyarapodásával szaporodnak a zaj s élénkség — oly két tulajdonság, mely nélkül a nagyvárosi forgalom nem is képzelhető. Avagy a kintornászásnál kellemesebb-e a társzekerek csörömpölése, a hintók robagása, a gyalog kereskedés lovagjainak kiáltozása, a fűrészek recsegése, a dob peregése és száz meg száz változata a városi zivajnak?

Söt ácsapva az ellenkezőbe, azt mernők állítani, hogy néha jól esik e musica vulgiva, noha nem szabatos s a szigoru kontrapunkthoz kissé feszült viszonyban áll. S ha magunk elítéljük is:

a cseléd nagyrabcsúsi s a mi ennél többet ér — gyermekeinknek föltétlen gyönyörűségére szolgál. A legkisebbiktől kezdve, ki a dada karjának eleven bölcsőjében viczázdozik, ha megszólal a „verki!“ (mint ezt jó magyarárn szokták elnevezni), egész a hét évesig, kit hiu mamája a zongora elé fogott már s gyarló kísérleteivel sokszor szelid kétségbeesésbe skálázza bele hasztalanul tiltakozó atyját: mind, mind örülnek a kintornának, kinek ugyanis csak a délutáni órákban szabad forgatni zengő ládáját.

Határozott ellenszenvvel viseltetünk azon suhancok iránt, kik jól lehet épek s fiatalok, hogy hogynem, szeretjék a kintornászás engedélynek, melylyel a legkiállhatatlanabb toladással élnek, illetőleg visszadélnak. Ha a pitvarban kéregesedők nem sikerül, beszemtelenkednek egészen a szobádba s oly hangon, mely inkább követelő mint alázatos, faggatnak ezen követezt adórt. Megelégedésünkre mondhatjuk, hogy e naplógéd közt — mint ez rendőreleg ki van mutatva — csak elférve akad magyár.

De vannak aztán kintornások, kik teljes részvétünket bírják, kikért, midőn még kicsinyek valánk, a szó szoros értelmében rajongtunk s kiknek zenélő szerszámát ujongva körülhúzóztuk. Ilyen az öreg Flórián, a „vak Flóri“, mint nevezni szokták. Az ő kintornája nem hódol a hivalkodó új zeneiránynak, nem szereti az úgy nevezett „kapos nótákat“ s megveti a divatos operákat. Inkább ama régi menetek, redovák s kalamajkák stb. járják ő nála, közbéközbe egy-egy hajdani magyart tűzve, mely olyan időből származik, hol a „vak Flóri“ sipládáját, mint az egyszerű órat, agyon-magát pedig, mint valami „schwarz-künstlert“, hatalmasan megverték volna. Legbüszkébb volt az öreg Flórián a „Don Juan“-beli dalra, mely játéksorozatának első és egyuttal befejező számát is képezte. Néhány síjja már akkoron is tudóvészes volt, mert tisztán emléksünk rá, hogy a híres ária eképen hangzott:

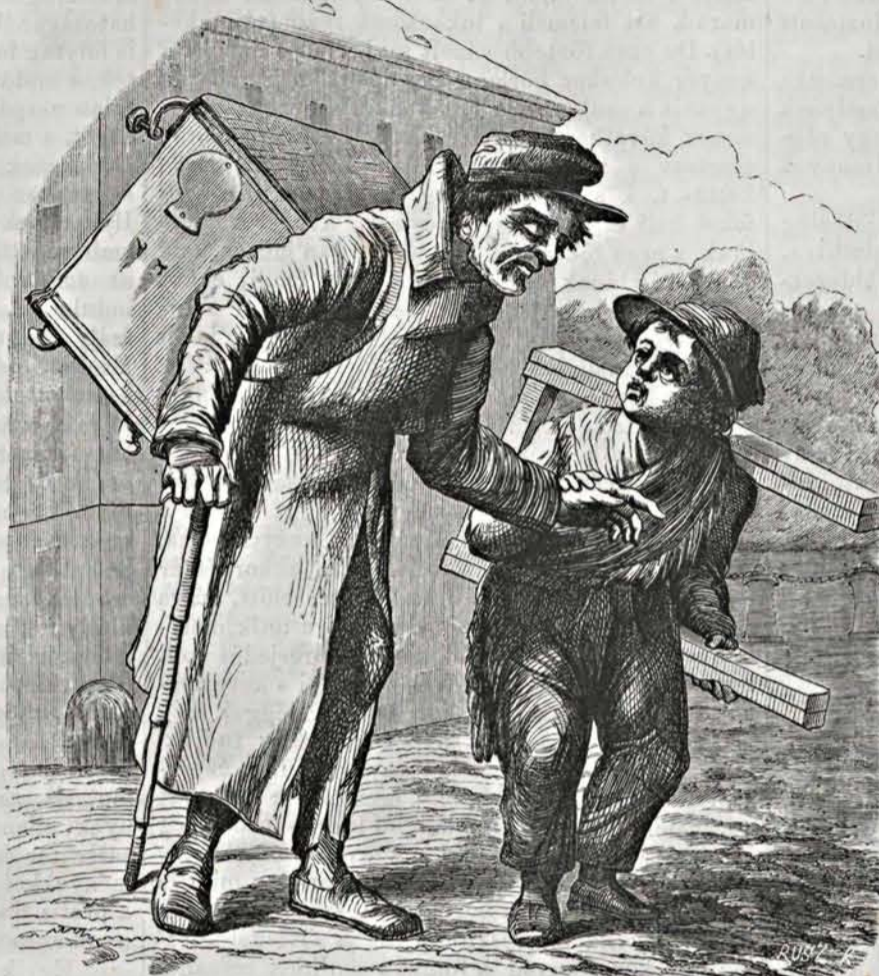
„Nyujtsd kezéd oh — pfff — kedves S jöjj palotámba — pfff...“

De azért nekünk mód nélkül tetszett, mert mi — bármily rythmusban s bármily fogyatékosan hangzott is a nóta, pusztíthatlan tánczkedvvel ugrádoztunk rajta. Az öreg Flórián még mindig vak s azóta vagy husz évvel lett öregebb. De rékát a sipláda s a kor nagyon meghajlították. — Husz év előtt szép szőke leány vezette világatlan atyját s ezt mellőle elszerezte egy csinos deák s következék erre oly idő, midőn a szőke hajadon nem vezethető többé a „vak Flóri“. Azokat a mely barázdákat az agg sipládás arczába, úgy látszik, nem csupán a nagy idő, hanem a bánat is véste.

Ez a kis fiu, ki most vezet az öreg Flóriánt, ama szőke gyermeknek gyermeke s míg a nagyapa szörnyüket szuszanttat kintornájával, mely, hogy a romlott izlésű világnak mégis némi engedelményt

tegyen, a „Rigolettót“ köhög el: az alatt az unoka, kerek, mosolygó ábrázattal tartja előd „sirmelőderes“ sípkáját.

Kérlek nyájas olvasó, ha utadba akad, ne sajnáld a krajczárt a „vak Flóri“ kis unokájától.

Fővárosi képek: V. A kintornás. — (Ujházy F. rajza után.)

A nagyvárosi szinkör.

Magyarország közönsége nem tagadhatja meg érdekeltségét oly város társadalmi fejlődésétől, minő Nagyvárad, melynek szerencsés topographiai fekvése és polgárainak hagyományserü-

jelölte volna ki, annyi vihar és pusztulás után, mindig megújuló elevenességgel kél ki romjaiból, sőt a kor uralkodó eszméinek minden alakításánál képviselőre van hivatva; mert nyolcz század óta nem volt egy korszak sem, melyben az államélet vérforrását meg ne termékenyítette volna hatásával.

Nagyváradnak mai napig érdemül lehet felszámítani azt, hogy az elvesztett nagyság fájdalmas sohaja nem háborgatta soha derék polgárainak álmát, s a megszegyenyülés pirja nélkül nézhet vissza multjára; mert e város, mint mindig, úgy most is édes leánya a hazának, ki soha el nem marad, hol vesztly vagy szükség a közügy mellett cselekvést vagy áldozatot követelnek.

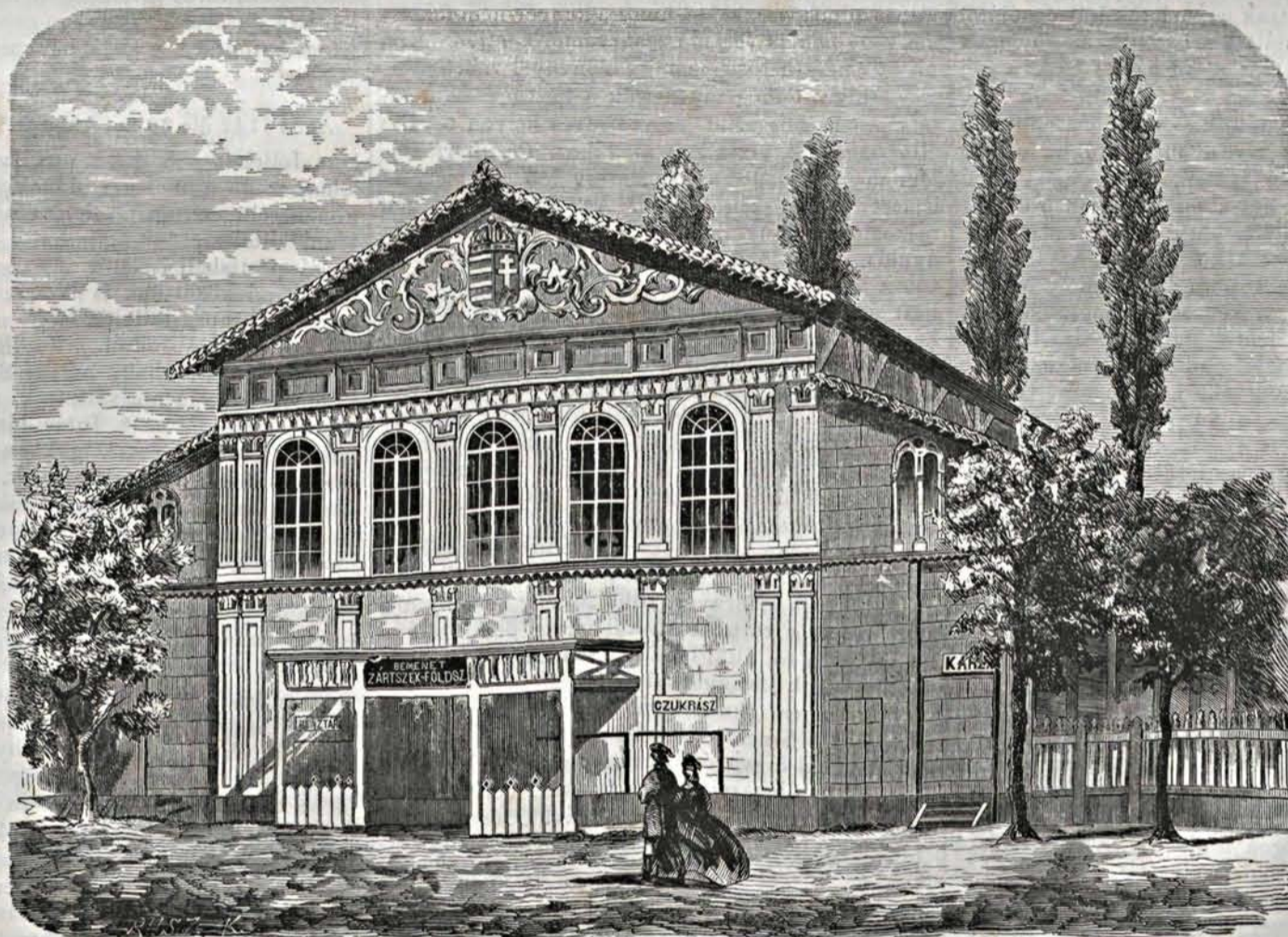
Nem akarjuk e lap olvasóit, azon adatok részletes felszámolásával fárasztani, melyek Nagyvárad hazaszeretete, értelmisége és emelkedő ipara mellett oly fényesen tanuskodnak, hanem annyit általánoságban megczafoltatás fölélmé nélkül elmondhatunk: hogy alig van város, mely oly csekély testületi vagyon s jövedelem mellett, s oly szerencsétlen közbirtokossági, hogy ne mondjan hűbéri viszonyok nyűgét között, egyedül adózási erején és lelkes áldozataival, annyi követelést tudott volna kielégíteni, oly sok szépet és hasznost birt volna teremteni.

Ezen város polgárainak nem csekély érdemei között, egyik legkiállobbnak mondható, azon kitartó lelkesedés, melylyel a nemzeti színeszet ügyét pártolja. Már a Megyeriek és Lendvaiak korában, midőn még a fővárosban is a német színeszet uralkodott, Nagyváradon ünnepileg látogatott volt a magyar Thália sátora; azóta pedig a gyorsan fejlődött, de rövid életű korszakok egy-

másra emelkedő teremtései között, a pillanatokra felmosolygott dicsőség, és hosszas gyász idejében egyiránt hű maradt e város a művészet iránt. Itt a léleképítő élvezetek iránti vonzalom és művészek nem egyes osztály kiváltságos tulajdonára, hanem annyira áthatotta a társadalom minden rétegeit, miszerint lelkesítő fellármázás nélkül is, mint egy élet-szükséglet követve sietnek polgáraink oda, hol az élet-események másolatából okulást, és a megörökített gondolatokból lelki emelkedést szerethetnek.

Ennek igazságáról legjobban tanuskodhatnak a vidéki színtársulatok igazgatói, kik közül talán egyiknek sem lehet keserűen emlékezni Nagyváradra, sőt épen azon körülmény, hogy egy némelyik társulat egész éveken át folytonosan itt tanýázott, mások pedig bizonyos időszakokra ismételve visszatértek, igazolja: hogy az itteni időzést megbánniok nem kellett.

Pedig közönségünknek, mely ezt annyira megérdemelné, nincs állandó színháza, hanem most egyik majd másik fogadó teremében lőn az ideiglenes színpad, nagyon is primitív szerelvényekkel fölállítva; sőt állandó szinkör is csak néhány év óta létezik. Ebben ugyan, a viszonyok ismerete nélkül, sokan előbbi állításainkkal ellent-

A nagyvárosi szinkör. — (Fénykép után.)

leg öröklött hazasáfaga, a történelem minden korszakában fontos szerepet juttatott. Míg a nemzet viszonyaival változó életszükségek, az értelmiség vagy érdekeltségével lépést tartó követelések nagy városokból falukat, s igénytelen telepítvényekből virágzó városokat teremtettek, addig Nagyvárad, mintha helyét maga a gondviselés

T Á R H A Z.

Irodalom és művészet.

** (A „Falusi Gazda”) heti közlöny szerkesztését, a gazdaság körébe vágó munkáiról már ezeltől is kedvezőleg ismert dr. Farkas Mihály vette át. Az általa szerkesztett s az imént említett lapnak jelenleg már negyedik száma fekszik előttünk, s e számok tartalmáról személyesen is meggyőződve, mondhatjuk, hogy a mennyiben a lap iránya az eddigiénél komolyabb tere van átíve, a gazdaközönségre nézve nemcsak hogy érdekes lehet, hanem tartalma gazdságánál fogva sok tanulságot is foglal magában, s méltán ajánljuk a magyar gazdaközönség figyelmébe.

** (Míg jelent pályamunka.) Greguss Agostnak „A balladáról” írt s a Kisfaludy-társaság által pályaközlés szerzőjű műve megjelent, s 1 ftrt kapható. E jeles mű a Kisfaludy-társaság könyvilletményei közé tartozik.

** (Szahmári Károly „Magyarország anyagi érdekei”) című nemzetgazdasági folyóiratának második füzeté is megjelent. Tartalmáról már szólunk; de ezuttal fölemlítjük még belőle, hogy a magyar gazd. egyesület közgazdasági szakosztályának február havi üléséből, gyorsiról jegyzék nyomán, az alföld-fümei vasutról, az adó-üggyről, a vasuti árszabályról, a kisbirtokosok hitelforrásairól, a kölcsönösen segélyező egyletekről, Erkövy Adolf, fr. Zichy Nándor, Hollán Ernő, báró Eötvös József, Koppély Frigyes, Urémny József, Somssich Pál, Korzímics László, Bezeredy László, fr. Zichy Ferencz, Weisz B. F., Szahmári Károly által tartott beszédek is közli.

** (Madách „Ember tragédiája”) német kiadásban is megjelent Dietze Sándor által ügyesen fordítva. Kiadta Kugler Adolf, ára 1 ft. Lehetetlen nem örvendünk, ha szépirodalmunkat oly kitűnő művel látjuk az idegen nemzetek előtt is képviselve, mint Madáchnak épen e munkája.

** (Shakspeare magyar kiadásából.) melyet a Kisfaludy-társaság ad ki, a negyedik kötet megjelent. Tartalmát Shakspeare „Coriolanus” és „Titus Andronicus” című darabjai képezik, az előbbi Petőfi Sándor, a második pedig Lévy József fordítása szerint. Ára 1 ft.

Egyház és iskola.

** (A lipótvárosi templom) kölcsönére az osztr. hitelintézet 3000 fut., Lucezbacher Pál 1000 fut irt alá s ez utóbbit ki is fizette. Aláírásokát ajánlották föl még Ráth Károly, Unger Henrik, Schwachhofer, Wieser, dr. Kovács Sebestény és Neuhofer urak. Ugyancsak a lipótvárosi templom-kölcsönben, az „Árker” életbiztosító-társaság 2000 futal, az egr. Érsek ó exca pedig 1000 futal vesz részt.

** (Uj templom Pesten.) A Ferencz-városban új, 3000 embert befogadó kath. templomot szándékoznak építeni, melyhez tervkészítésre Peszl építész szólították föl. Az istenítészletet helyül addig a ferenczvárosi iskolaépületet szemelték ki.

Ipar, gazdaság, kereskedelem.

** (A közlekedési fagy) és hideg idő, különösen a fővárosban és környékén nagy kárt tett a már fakadó növényekben, s leginkább a szőlőre nagyon kártékonyan hatott, annyira, hogy fele elfogyott; így az ideai szőlőtermés nagyon nagy kárt szenvedett.

** (Pusztító rovarok a vetésken.) B. Csabáról írják, hogy ott az egész határbán az árpa- és zabvetések már egészen elpusztultak, nem a hideg, vagy szárazság miatt, hanem a rovarok egy neme által, melyek millióidokra megszorodtak; sőt a herét is elpusztítja egy más fajta rovar; az sokkal nagyobb, valószínűs heryő alakja van. A lencse- és borsóvetések is elpusztultak; a buzavetéseket e rovarok még nem támadták meg, de a tengerit, a mint a földből kibukik, azonnal megröhanják s elpusztítják.

** (Elhalasztott kiállítás.) Azon „lő- és juhkiállítás”, mely e hó 8-án Léván lett volna tartandó, a mint jelentik, közbejött akadályok miatt későbbre halasztották.

Közintézetek, egyletek.

** (A magyar tudományos akadémia) természetudományi és matematikai osztályainak május 1-8-án napján tartott ülésében Than Károly

egyetemi tanár, a gömörmegei csizi ásványvizről értekezett, mely jód és bron tartalmaz, s e miatt a híres halli ásványvizhez hasonlítható. — Ezután Weninger Vincze a tökésczámitásokról értekezett; Szily K.-tól pedig egy munkát olvastak föl „a meleg elméletének föltételéről.”

** (A Kisfaludy-társaság.) apr. 26-án tartott ülésében a titkár azon súlyos veszteséget említett, melyet a Kisfaludy-társaság egyik legkitűnőbb tagja, egykor igazgatója s több éven át elnöke, b. Jósika Miklós halála által szenvedett: jelenté egyszerűleg, hogy a dícsült felett emlékbeszéd mondására Jókai Mór társasági tag ajánkozott, mely ajánlatot a társaság egyhangúlag elfogadván, mindjárt azt is elhatározta, hogy ezen emlékbeszéd a legközelebbi közgyűlés egyik tárgya lesz. — Ugyancsak a titkár bemutatta a magyar Shakspeare-kiadásnak épen elkészült IV-dik kötetét, mely „Coriolanus” Petőfi Sándor, és „Titus Andronicus” Lévy József fordítása szerint foglalja magában. Legközelebb az V-dik kötet is sajtó alá megy. — A pártolói könyvilletményeket illetőleg, ezekhez még az idén Pálffy Albert társasági tagnak egy kétkötetes társadalmi regénye s Puskinnak Bérczy Károly társasági tag által fordított „Onyegin”-ja fogal járulni; jövő évre pedig többek közt Jókai Mór társasági tagnak regénye van megígérve. — Ezeket kívül még Samárjy Károlyt, mint a társaság alapító tagját, s többek könyvudományait jelentek be.

** (A magyar képzőművészeti társulat) felkéri a magyarországi művészeket, névszerint a műfestés, szobrász és építész urakat, valamint általában a képzőművészetek ezen három ágával rokon foglalkozásúakat: hogy teljes czimeiket és lakhelyüket pontos megjelölésel bérmentes levelekben a m. képzőművészeti társulat ügynöki hivatalába (m. akadémia palotája Pesten) mielőbb beküldeni sziveskedjenek oly czéllal, hogy a magyar képzőművészeti társulat, f. év. május végével, vagy legelőbb június elején megjelenendő évkönyvében a magyarországi művészek mentül teljesebb sorozatát közölni képes legyen; mely közlés nemcsak a közönségnek, hanem az illető művészeknek is hasznára válhatik.

** (A pest-lozsonci vasutársulat) részvényesei f. hó 30-án d. e. 10 óra, a Közelken közgyűlést tartanak. A gyűlés tárgyai: 1) Jelentése a számvizsgáló-bizottságnak és az 1864. jun. 30-ig terjedő szárművelési évről. 2) Az üzletéről szóló jelentés és az 1864. december 31-ig terjedő szárművelési évről. 3) Határozat azon ajánlat felett, mely e társulat vasutnak más vasuti vonallal való összekapcsolására iránt tettetett. 4) Határozat az alapszabályok 18. §-ának alkalmaztatására iránt. 5) A számvizsgáló megválasztása az évi számadatok megvizsgálására. 6) Az igazgatótanács kiegészítésére szükséges pótválasztások.

Közlekedés.

** (Társasutazások.) A nyár folytán Budáról több társasutazást rendeznek. Junius első felében Gyurkovics és Gyapay vállalkozók Triestbe rendeznek társasutazást, mely kirándulással lesz egybekötve Velenczéből, hol a társaság tagjai negyedtélőnapot töltenek. Visszatérőkben a turisták a kivilágított adelsbergi barlangot fogják meglátogatni. A déli vasutársulat továbbá szeptember elején Balaton-Füredre szándékozik társas utazást rendezni, mely a Balatonon való kirándulással s ugyanott rendezendő túzzáttal lesz összekötve. — Budáról végre aug. 13-dikán a híres Mariazell bucsujáró helyre indul társasutazás.

** (Megállított vasutvonat.) Esztergom és Szob között a vasutot apr. 28-án oly gonosz csinyt követtek el, melynek a legszomorúbb következménye lehetett volna. A bécsi személyvonat ugyanis ott a pántokra fektetett nagy kőbe ütközött, melyet a vonat megérkezése előtt kevéssel gördithettek oda. A követ, rendkívüli nagyságadaczára, a gép összezúzta, de azonnal hasznavehetlenné vált. A szerencsétlenség, ha a kő nem zúzatik össze, kiszámíthatatlan nagy lett volna, miután a töltés, melyen a visszalököt vonat robogott, szorosan a Duna mellett van és segélyt itt alig lehetett volna remélni. Szerencsére a gépben esett káron kívül más szerencsétlenség nem történt, csupán a vonat késett el másfél órával.

** (A vasuti menetrend) május elsőjéül kezdve megváltozott. Az említett naptól kezdve ugyanis indul: Szegebről Pestre napokint reggeli 2 óra 26 perczkor és déli 12 óra 53 perczkor. Temesvárra 12 óra 12 perczkor éjjel és 2 óra 55 perczkor délután. Érkezik Pestről éjjel 11 óra 42 perczkor és délután 2 óra 15 perczkor. Temesvárról 1 óra 47 perczkor éjjel és 12 óra 15 perczkor délbén. Gyorsvonat minden kedden és szombatban indul Szegebről Pestre 2 óra 16 perczkor reggel, Temesvárra 2 óra 30 perczkor reggel, s Szegebre érkezik reggel 2 óra 16 perczkor.

** (Uj vasutvonat.) Zágráb és Károlyváros között az első vasuti próbamenet e hó 10-én lesz; s a pályát május végén nyitják meg a közforgalomnak.

Balesetek, elemi csapások.

** (A múlt heti nagy szélvész) apr. 27-én több baleset okozta volt a fővárosban és környékén. A malmok közül nehányan horgonyt elszakítá és egyet elsllyesztett. A távívó-vonalat Pest és Buda közt lényegesen elrongálta. A királyutczában egy ház harmadik emeletén az ablakok rámsztól kiszakította, mely egy épen alatt az utczán menő szolgálónak lábára esett, ki ennek következtében súlyosan megsérült. Mint gödöllői fuvarosok beszéltek, a szélvész ott tölgyfákat osavart ki tövéből.

** (Tűzhelyű.) Bánfalun Mosonmegyében a múlt hónap tiz támadván, 45 lakházat s melléképületet hamvasztott el. Az összes kár 45,000 frtra becsülhető, biztosítva csak 3250 ft értékű volt. Egy 20 éves hajadon, némely ingóságokat megmentendő, szüleinek már égő házába visszért s ott a füstben meghalt.

** (Nagy tűzvész.) Apr. 25-dikén délelőtt Galgóc mezővárosát füst és lángtenger borítá, 50 ház lett lángok martaléka, közöttük Szeszler farkatára az összes készlettel együtt. Azon ház is, a hol a távírdahivatal van, leégett, s meg a távíró-készületeket is csak nagy ügygyel-bajjal lehetett megmenteni. A távírtúri vonal e miatt félbeszakítást szenvedett.

— (Tűzesetek.) A múlt hónap, hazánkban, következő nagyobb tűzesetek fordultak elő: Szegebr, Csongrádmegeye 18 ház, Kúrt, Pozsony 12, O.-Wesztternitz, Nyitra 61, Szikra, Soprony 6, Búdoskut, Soprony 35, B.-Gyarmath, Nógrád 6, N.-Kereki, Bihar 12, Oroslány, Komárom 15, Duránd, Szepes 22, Tokaj, Zemplén 15, Csontosfalva, Abauj 32, Putnok, Gömör 6, Szántó, Abauj 15, Makó, Csanád 7, Aranyos, Komárom 8, Kis-Komárom, Zala 39, Bogdány, Pest 42, Butka, Zemplén 6, S.-A.-Ujhely, Zemplén 10, Szőlős, Bihar 27, H.-Perezszeg, Vas 102, Galgócz, Nyitra 52, Táp-Sz.-Miklós, Győr 8, Hany, Zala 56, Tisza-Beó, Heves 15, Fadd, Tolna 185 ház.

Mi újság?

** (A pesti vízvezeték lassan haladó ügyét) most már a magyar kir. helytartóznak is szorgalmazza.

** (Ajándék-oltárkép.) Szentandrassy Lajos Eperjesen egy szép oltárképet ajándékozott Kaproncza helységének, melynek birtokosa. A kép szent András vértanuskodását ábrázolja, midőn ez a pogány vallással járandó tisztességek helyett a keresztényen vallás akkori jutalmát, a „máglyát” választja. A kép Pesten készült Orly-tól, 1000 ft. értékű.

** (Régi arany ékszer.) Osztrapatokan a Tarcaza víze mellett, egy kertben, hol már 1813-ban a később Bécsbe vitt koronákat lették, most egy másik ékszerlepre bukkantak. Ebben időg Trajan idejéből való régi pénzeket, nyakláncot, fülönfüggőt, karperczeket lettek, aranyból, melyeknek sulyszerint értéke mintegy 700 Ft. A kert, hol e régiségeket találták Bánó József ur birtoka, ki e régiségekről az illető tud. társulatnak részletes tudósítást nyújt be.

— (Jászberényben az aprilis 30-án a kerülékháza nagy természet a város pártfogása alatt álló növeledve részre szerzendő természetani segédesszközökre Risner József által rendezett hangverseny 77 ft. 20 krt. jövedelmzett. A szives közreműködőknék, — úgy az alig 15 nap előtt alakult helybeli dalárdának a lapok utján köszönet szavazattal.

** (Halálhírek.) Numvári Werther Frigyes budai gyártulajdonos, ki az ipar terén szép névre tett szert, s különösen az ugynevezett „Életitál” feltalálása által lett ismeretes, e hó 2-án, Budán, élete 64-ik évében meghalt.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 19-ik számához 1865.

Szerkesztői mondanivaló.

7659. A dalnok. Mind a két levelet kaptuk; küldeményünk e napokban indul. A művek következní fognak. 7660. Népadalok. I-V. Legkisebb mértékben sem bírják a népdal formáját. — Hát még mit szólunk az oly kóltónék, a ki leveleiben így ír: „a V. U. valamelyik számban felvezetés kérem.” Erre csak azt mondhatjuk, hogy postáinak beszédnek ez rettenetes. (Külföldben vizsgálatul szolgálhat, hogy már most ezer meg ezer ember így vonja a szép magyar szót.)

7661. Arad. F. A dolog egészen világos s most már kétszeresen örövendünk a reménybe helyezett találkozónak. A czimezést a legnagyobb készséggel viszonzozuk, de a részletes felvilágosítás iránt mégis kíváncsiak vagyunk.

7662. Privigye. A Gy. A rajz még mindig nem készíthetett el s küldeményünk azért késik.

7663. Sárköz. Sz. Zs. Vidéki színi előadásokról oly hosszú jelentéseket nem használhatunk, mikor még a pesti előadók nálunk is csak rövid krónikára szorítkozunk.

7664. Banya-ípar. stb. A czik nagy szorgalommal s gondnal van írva, s különösen a műszak dolgában valódi nyereségnek tekinthető. Minket csak a szorosan tudományos és tankönyvi forma bánt kissé. Nem lehetne-e itt is a népszerűbb elbeszélés, társalgsági modort megtalálni? Jó remény feleiben hozzákutatjuk e kérdést.

7665. Magtar ismertetése. S. Gy. Az új találmány iránt már szóval vagy nyilatkozattal, hogy igen kívánatos volna, ha a magyarországi egy szakértő testület ajánlata előznie meg. Ugy tudjuk, hogy erre van is kilátás. Várjuk hát be az eredményt.

7666. Buslaki Armin. Teljesen félre fogjuk az „aggzsinész” keserédt, de a baj olyan, hogy hirlapi tárgyaltá útján nem lehet rajta segíteni. Az illető igazgatót mi nem vonhatjuk kérdőre, hogy intézetének miert nem alkalmaszta Pétert, hanem Fált, — ha az ő érdekei ügy kívánják.

7667. Mező-berény. B. A. Örvendünk, hogy ön meggyőződött, miképpen innen lapjai rendszeren küldetnek. Az ottani postahivatalt pedig részünkről is nagyobb pontosságra kérik, nehogy a lapredakciónapok heverjenek nála vagy más valakinél, míg végre bepiszkolja az illető előfizető kezébe jutnak.

7668. Hozza. Első kísérletnek elég jó, de csak magán élvezetre alkalmas.

Nemzeti színház.

Péntek, apr. 28. Először „A fény árnyai”, gr. Telekiféle pályadíjt nyert eredti szomorujáték 5 felv. Irta Szighlgeti. — Tábbszöri elhalasztás után végre színpadra került az ideai drámai verseny győztes pályaműve. Tagadhatlan, hogy néhány év óta a drámai pályázatok osekély sikere az ily művek iránti érdeklődést felette meglőhasztotta s azon ponton állottunk, hogy az ily jutalmazott művek már előre elvezettettek hitelüket. Innen van, hogy Szighlgeti egy új darabja iránt sem nyilatkozott a közönség kíváncsisága oly élőnkben, mint hajdanában, midőn minden e tárgy u. tüemény már előre örövendetes eseménynek tekintetett. Mindazáltal „A fény árnyai”-nak sikerült a lakadó részvétet némi tekintetben ismét fölbresztteni s a közönség ismét oly színművet nyert, melyet tárgyanál s kidolgozásnál fogva színpadunk nyereségének tarthatunk, mely kétségtelenül Szighlgeti job művei közé tartozik, s drámairodalomunk meddő pusztaságában, különösen a tragikai téren, valódi enyítés ódnak tekinthető. — Az új színmű u. n. társadalmi szomorujáték s tárgya napjaink életéből van merítve. A két főalak benne egy gazdag magyar birtokos és neje, egy elszegényedett családból származó francia marquis, ki férje gazdaságért nevét és rangját, de a fenyőzési vágyát is hozza eszébe. Az első felvonásban még Párisban élik zajos világukat, de a pazarlás következménye, hogy végre Pestre s egy magyar falu magányába kénytelenek költözni. Az élet terhei rájuk zudulnak s e csapások között mindinkább kifejlődik a pompához és fényhez szokott idegen nő démoni jellege, mig végre mindkét főalak a csapások sulya alatt megörök s a könnyelmien kötött házassági viszony és erkölcsi fegyelmezetlenség sajnálatra méltó áldozatai lesz-

nek. — A mű érdekes lefolyását, folytonos emelkedő drámai menetét mindvégig feszült figyelemmel kísérte a közönség, s már az első előadásnál úgy tettett, hogy e műlete jó időre biztosítva van színpadunkon. A tetszésnyilatkozatai a darab vége felé mindinkább szaporodtak s az előadó színészekkel együtt minden felvonás végén a szerzőt is kihívták. Az előadók között különösen ki kell emelnünk Felekit, ki a farszto főszerepet öntudatos művészi erővel s következetességgel játszotta végig. Felekiné egy reándezen egészen új téren, egy kaczer, démoni nő szerepében lépett fel s teljesen igazolá azon reményünket, hogy töle e szakmában is még igen szép sikert várhatunk. Sziget mint nagybátya igen jó alak volt. — Örömmel említtük meg ez est sikerét. Az akadémiai pályabizottság jelentése, melyet annak idejében közölték a lapok, mint tudjuk, nem igen vérmes reményeket kötött e jutalmazott darabhoz s; most annál jobban esik jelenthetnünk, hogy Szighlgeti új pályaműve az iránta ébresztett várokozást nagy mértékben felültmúlta. Ez is a ritkább eseményekhez tartozik napjainkban.

Szombat, apr. 29. „Faust.” Opera 5 felv. Zenéjét szerzt Ground.

Vasárnap, apr. 30. „A fény árnyai” Szomorujáték 5 felv. Szighlgeti.

Hétfő, május 1. A házasság rokkantjai.” Francia vígj. 3 felv.

Kedd, május 2. „Bankbán.” Opera 3 felv. zenéje Erkeltől.

Szerda, május 3. „A fény árnyai.” Szomorujáték 5 felv. Szighlgeti.

Csütörtök, május 4. „Lammermoori Lucia.” Opera 3 felv. Heksch baritonista első föllépte.

SAKKJÁTÉK.

279-ik sz. feladv. — Healey Franktól (Londonban).

Sötét.

Világos.

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

A 274-dik számú feladvány megfjtése. (Knoorr Vikortól.)

Világos.	Sötét.	Világos. A)	Sötét.
1. Fd5-b6	Fd3-c5A)	1.	Fa3-d6:
2. Bd6-d4	tetz. szer.	2. Fb6-e3	tetz. sz.
3. F-v-h-4mat.		3. Hd2-e44mat.	

Helyesen fejtték meg. Vessprmben: Füllöp József — Nagydáradon: Pál Rezső. — Egerben: Tilkowsky F. — Tályán: H. Nagy Lajos. — Miskolcon: Czente József. — Apáti-Keresztúron: Szántó J. (a 173-at is). — Debreczenben: Kovács József. — Szalacson: Zsigó Endre. — Pesten: Rakovsky-Vagyón Judit. — A pesti sakk-kör.

TARTALOM.

Algír és népei (képpel). — Egy régi jó kocsmáros. — Beszék Aladtír. — A szegény ördögök Tolna Lajos. — Az olajfák és az északamerikai olajbereszek (képpel). A kintornás (V-ik fővárosi kép). — A nagyváradi szánkór (képpel). — Tápserczek (folyt.). László Elek. — Beszélőknyók és krónikások a múlt században Patak F. — Botránys husvétíöntőkészés. — Vesszttség egyes esetei. — Egyveleg. — Tárház. Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felölös szerkesztő Pákh Albert. (Lak. magyar-utca 1.sz.)

HETI-NAPTÁR.

Hónapi-és hetinap	Katholikus és Protestáns naptár	Görög- orosz naptár	Izraeliták naptára	N a p			É j			H o l d		
				rosza	köl	nyug.	rosza	köl	nyug.	rosza	köl	nyug.
7 Vasár	A 3 Jubilate	A 3 Gizela	25 C 3 Márk a.	11 Bajt, Ilés	14 43	4 35	7 18	9 17	4 8	2 55		
8 Hétfő	Mihály jelenés	Ákos	26 Vazul	12 Bajt (hal.)	14 46	4 34	7 20	9 14	5 8	3 20		
9 Kedd	Niziazai Gergely	Gergely	27 Simon p.	13 Ozias	14 48	4 33	7 21	9 12	6 10	3 48		
10 Szerda	Antonin pusp.	Hermína	28 Visszentelő	14 Kis husv.	14 51	4 31	7 22	9 9	7 10	4 28		
11 Csüt.	Beatrix	Aspáz.Berezzi	29 9 vértanu	15	14 55	4 29	7 24	9 5	8 9	4 58		
12 Pént.	Pongrácz vért.	Pongrácz	30 Jakab	16 Odam	14 57	4 28	7 25	9 3	9 6	5 24		
13 Szomb	Szervác pusp.	Muczus	17 Sab. A. P.	17 Odam	15 1	4 26	7 27	8 59	9 58	6 21		

Holdfnyváltozások. © Holdtölte 10-én 9 óra 39 perczkor este.

1864-diki kölcsön-sorsjegyek,

melyeknek húzása f.é. június 1-én történik, következő főnyereményeket tartalmaz:

250,000, 25,000, 15,000, 10,000, 5000 stb. forint.

Kaphatók albrt pénzváltó-irodájában készpénzfizetésért a bécsi napi árfolyam szerint, havonkénti 4 ft. 50 kr., vagy évnegyedenkénti 6 ft. részletfizetés mellett.

Továbbá:

IGÉRVÉNYEK.

1 1864-iki 100 ftos sorsjegyre 1 ft. 50 kr. — 1 1864-iki 50 ftos sorsjegyre 1 ft. — 1/4 1839-iki (hu. és június 1-én) 5 ft. 50 kr. — 1 1839-iki egész sorsjegyre 29 ft. 50 kr. Bélyegdíj 50 kr.

1/4 1839-iki és 1 db. 1864-iki 100 ftos igérvény csak 7 1/2 ft. — 5 db. 1864-iki 100 ftos igérvény 9 ft., 10 db. csak 17 ft. — 5 db. 1864-iki 50 ftos igérvény 7 ft., 10 db. csak 12 ft., — bélyegdíjjal együtt.

PÉNZ! bármennyű sorsjegyre akkép előlegzetetik, hogy az illető pénzt a teljes napi árfolyam szerint megkapja, s a visszafizetés havonkénti részletekben történhet.

MORGENSTERN A. és TÁRSA
pénzváltó irodája Pesten, nagy hid-utca 9-ik sz. a.
Levéli megrendelések gyorsan és pontosan teljesítettek. Az 1865 dik évre érvényes játéktér minden levélhez ingyen csatoltatik. 1071 (1-0)

SKRIVÁN FERENCZ

kalapgyári raktára
Pesten, váci-utca,
az „Ypsilantihoz“
cimzett vásznárak-kereskedése tőzsomzódásig, ban,
ajánlja

**legújabb divatu
nemez- s selyemkalapok**
jólvalogatott raktárát,
urak és gyermekek számára.

Ezuttal van szerencsém a nagyérdemű közönséget arról értesíteni, hogy eddigi kalapüzletemet az uris kigyó-utczában megszüntettem, s főraktáram jelenleg egyedül csak a váci-utczában található fel.

Jól ismert cégem, gyártmányaim szilárdsága felett eléggé kezeskedik. 1101 (1-10)

Sorsjegyek részletfizetésre.

Credit-sorsjegyek . . . 12 havi részletfizetéssel havonként 12 ft. — krral.
1864-iki 100 ftos sorsjegyek 10 " " " " 10 " "
1864-iki 50 ftos sorsjegyek 10 " " " " 5 " "
1/4 1839-iki sorsj-gyek . . . 10 " " " " 8 " 80 "
Budai, Clary vagy Genois-si. 10 " " " " 3 " 40 "

Már az első részlet-befizetés biztosítja a nyereményeket.

Évnegyedenkénti részletfizetéssel:
az összes ausztriai sors egyekre, 1 badeni sorsjegy hozzáadásával 1/4 évenként 4 ft.
10 Credit sorsjegyre . . . 20 részletfizetéssel 10 ft.
10 1860-iki sorsj-gyre . . . 20 " " " " 8 " "
10 1864-iki 100 ftos sorsjegyre 25 " " " " 6 " "
20 1864-iki 50 fto . . . 25 " " " " 3 " "

Az 1-6 sz. társulati csoportokat 20 résztvevőből áll 25 évnegyedenkénti 4 ft. részletfizetéssel, a 2., 3., 4., 5-ik társulati csoportozatban, — annyi a részvevő, a mennyi a sorsjegyek száma. — A részletfizetésekön kívül csakis a törvényesabta bélyegdíjak fizetendő.

Igérvények. 1 1864-iki 100 ftos sorsjegyre 2 ft., — 1 1864-iki 50 ftos sorsjegyre 1 1/2 ft., — 1 Credit-sorsjegyre 3/4 ft., és bélyegdíj 50 kr. — 10 1864-iki 100 ftos sorsjegyre csak 17 ft., — 10 1864-iki 50 ftos sorsjegyre csak 12 ft. 50 kr., — 100 Credit-sorsjegyre csak 37 ft., bélyegdíjjal együtt.
1080 (3-38)

HERZBERG A.
bank- és pénzváltó-üzlete Pesten, Dorottya-utca, negyszög 3. sz.
A hol is mindennemű állam- s iparpapírokra, valamint sorsjegyekre havonkénti, vagy egyszerre történendő fizetendő visszafizetésre **PENZEK** előlegzetetnek.

MAGNESIA-SODRONY

világosság experimentalására.

Ezen legújabb világító-anyag, mely a legerősb világosságot fejleszt ki, s a nap fényével vetélkedik, ajánl:

CALDERONI ÉS TÁRSA, 1075 (5-5)
lászerezsek Pesten, a váci-utczában.

12 hüvelyknyi sodrony ára 20 krajczár ausztriai érték.
Levéli megrendeléseknél felkérjük az illető t. cz. vevőket, hogy a bérmentéséhez megkívántató s a távollásnak megfelelő levélnek a levélhez csatoltassák.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten, 1865 (egyetem-utca 4-ik szám alatti).

Sorsjegy-társulatok

évnegyedenkénti részletfizetéssel:

20 db. 1864-iki 50 ftos sorsjegyre 25 évnegyedenkénti 3 ft. részletfizetéssel, — bélyegdíj egyszermindenkorra 68 kr.
20 db. 1864-iki 100 ftos sorsjegyre 25 évnegyedenkénti 6 ft. részletfizetéssel, — bélyegdíj egyszermindenkorra 99 kr.
10 db. 1864-iki és 10 db. 1860-iki 100 ftos sorsjegyre 25 évnegyedenkénti 6 ft. részletfizetéssel, bélyegdíj egyszermindenkorra 99 kr.
20 db. Credit-sorsjegyre 25 évnegyedenkénti 8 ft. részletfizetéssel, — bélyegdíj egyszermindenkorra 1 ft. 30 kr.
20 db. bármennyű ausztriai sorsjegyre 1 badeni 35 ftos sorsjegy hozzáadásával 25 évnegyedenkénti 4 ft. részletfizetéssel (évenként 38 húzás). Bélyegdíj egyszermindenkorra 68 kr.

MORGENSTERN A. és TÁRSA
pénzváltó-irodája Pesten, nagy hid-utca 9-ik sz. a.
Levéli megrendelések gyorsan eszközöltenek, — részletes programmok kívánatra ingyen szolgáltatnak ki. 1071 (1-0)

Már csak rövid ideig tart

az abbahagyott gróf HARRACH-féle janowitzi, morvaországi és starkenbachi csehországi vászongyárból való

vásznak, asztalneműek és zsebkendők

végképeni eladása,

uj árleszállítás mellett, 35-40% elengedéssel.

A vászon valódiságaért s hibátlanságaért és igazi mértékért kezeskedik.

1 vég 30 rőfös vászon ára most csak 9 1/2, 12, 14, 16, 17-19 forint.
1 vég 42 rőfös vászon ára most csak 15, 18, 20, 22-25 forint a legfinomabb.
1 tuccat fehér vászon- és szalma-batiztkendő ára, most csak 1 ft. 90 kr., 3, 4, 6, 8, 10-12 ft. a legfinomabb.
Törülköző-kendő, színes vízponkendő, asztalkendő tuccatja — 1 asztalkészlet (1 brosz 6 asztalkendővel) csak 6, 8-18 ft.
Továbbá a mi híres vászon-készítményünk, mely Magyarországon legjobb és hamisítlanak van elismerve, s a főnászok és a papság által annyira kedvelt 50 és 54 rőfös (kézi fonatú) vászon ára csak 25, 30, 35, 40, 50-60 ft.; az ugynevezett batizt-szővetek ára csak 65, 75-90 ft., a melyekből ezelőtt egy vég ára 150 ft. volt.

Levéli megrendeléseket, melyeket az igazgatóság a pénz előleges beküldése vagy postai utánvédi mellett a legteljesebb mértékben teljesít és bármely újdokra elküld, — kéri ekként cizmezni: 1055 (6-6)

An den Leinenwaaren-Ausverkauf, Freiburg, Bank-Bazar, neben dem graflich Harrach'schen Palais in Wien.

GIERGL HENRIK

üveg- s tükörkereskedése,
váci- és a régi posta-utca szögletén Pesten.

Alulírott tisztelettel jelenti, miszerint atyja Giergl Ignác üzletét átvevén, s azt tökéletesen újá alakítván s újonnan felszerelvén, jelenleg azon helyzetben van, mindennemű magyar és cseh üvegyárakat a legjobb s legizleteseb mintákban és legnagyobb választékban, egy a házi használatra való közönséges közszertű üvegműveket, mint a legdivatosabb színes fényűzési czikkeket, asztalkészleteket stb., a t. cz. közönségnek legjobban ajánlhatni.

Ajánlja továbbá a legdivatosabb aranyozott keretű teljes

TÜKÖRRAKTÁRAT,
toilette-, utazó- és kézi-tükreket; kaphatók továbbá aranyozott csillárok, függőlampák, mosható aranylécek, arzékp-keretek stb.

Egyuttal jelenti, miszerint a kigyó- és párisi-utczák sarkán levő üzlete eddigi kiterjedésében továbbra is fennáll.

1055 (6-6)

Giergl Henrik,
üveg- és tükörkereskedő.

Fontos mezei-gazdák és építési vállalkozók számára!

Van szerencsénk ezenel tisztelettel jelenten, hogy **tűzmentes**

patent-asphalt-háztető-nemezeink

főraktárát, mely már Magyarországon könnyű, tartós és olcsó háztetőző anyagnak ismertett el, — házak, csűrök, fészerek stb. tetőzésére — a cs. kir. osztrák birodalom összes területeire nézve

CHRIST. PÜRNER urra
ruháztuk át Pesten, 3 korona-utca 23-ik szám alatt, hol is minden megkívántató tudakozásokra kellő válasz adatik, s a megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltenek.
992 (8-10)

Anderson D. és fia Belfast-ban.

20-ik szám. Tizenkettedik évfolyam.

Pest, május 14-én 1865.

Előfizetési feltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft. — Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokak illetőleg. 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyzser hasábzott petit sor ára, vagy annak helye egyszeri lgtatásnál 10 kr.; háromszor- vagy többszöri lgtatásnál csak 7 kr-ba számítatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdeményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstejn és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollén és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelk Alajos. — és Pesten: a kertész-gazdászati ügynökség is. József-ter, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden lgtatás után 30 ujkr.

Proudhon Péter József.
(1809-1865.)

A jelen évben elhunyt külföldi nevezetes emberek sorában a feltünőbb egyéniségek sorába tartozott Proudhon. Pályája vége felé ugyan nagyon meghomályosult egykor fényesebb csillaga, azonban a viszontagságos életi s egykor sokat emlegetett férfin halála még egyszer megélnkíté, legalább az irodalomban, íranta a részvétet.

Proudhon népszerűsége az 1848-at megelőzőtt években állott tetőpontján a francia nép előtt. Erre nézve tudnunk kell, hogy az 1830. évi párisi forradalom után, mely az u. n. polgárkirályt, Lajos Fülöpöt ülteté trónra, több oly mozgalom támadt Franciaországban, melyeknek nem annyira politikai, mint inkább társadalmi (socialistikus) czéljaik voltak. Számos, tehetséges, jóakaratu, de ábrándos lelkű férfiu merült fel egymás után, kik a politikai kérdésekkel nem sokat törődvén, leginkább a mai társadalmi viszonyok, különösen a birtok- és tulajdonjog gyökeres megváltoztatását tüzték ki czéljukul. Ezek voltak az u. n. socialisták és kommunisták, kikről, bár a jószándékot a legnagyobb résztől eltagadni nem lehet, általában el lehet mondani, hogy erősebbek voltak a rontásban, mint az építésben.

PROUDHON PÉTER JÓZSEF.

Ezek közé tartozott a maga idejében Fourier, St. Simon, Cabot stb., kik ábrándos elméleteikből, egész rendszert alkottak; s ezek nyomán támadt Proudhon is. Különben az ő iratait is többet emlegették, mint olvasták s ámbár tanai egy részének jelentőségét eltagadni nem lehet, nagy hírnevét mégis nem annyira önmagának, mint inkább nagy számú ellenségeinek tulajdoníthatni, kik oly nagy zajjal, türelmetlenséggel és szigorúval léptek fel ellene. Figyelemreméltó az ő művelődési története is, mert Proudhon nem volt iskolázott tudós, hanem önjerejéből fejlődött tanult ember, ugynevezett autodidakt, a minőkkel különösen Amerikában gyakran s legfőbb társadalmi polczokon is találkozunk.

még időt is talált önművelődésére. Már 1830-ban annyira kitünt, hogy egy kormánylap szerkesztőségénél munkatársi állomással kínálták meg, de ő független maradt s nem sokára egy nyomdatulajdonossal egyesült bizonyos nyomodai új találmány érvényesítésére. Ez időben a nyelvűrvárlat volt fő foglalkozása s több nyelvészeti munká-

kát írt, minek következtében a besançon-i tud. akademia további buzdításul három évre 1500 franknyi segélypénzt rendelt számára.

Ezen első siker után Proudhon azonnal az ország fővárosába, Párisba sietett. Itt eleinte csupa vallásos tárgyú értekezéseket írt. Egy ily művét elküldé a besançon-i akademiának is, mely a mily mértékben megvett ezel elégedve, épen oly nagyon megütözött, midőn Proudhon nem sokára (1840) egy eddigi irányával egészen ellenkező könyvet adott ki. Ez ama később hírhedteté vált könyv, melynek czime ez volt: „Mi a tulajdon?“ s melyben a kérdésre így felelt: „A tulajdon nem egyéb mint lopás.“ (azaz: a mit én bírok, és sajátomnak mondok, azt én attól loptam el, a [ki azal nem bír). E veszedelmes elvek pengetésének első következménye Proudhonra nézve az volt, hogy a besançon-i akademia elvoná tőle az évi segélypénzt, s a kormány már-már perbe fogta, a midőn egy hatalmas védője (Blanqui) akadt, a ki bebizonyítá, hogy Proudhon nem lépett az igaztás terére, hanem a tudományos vizsgálat határai között maradt. Később a fennebbi czim alatt egy másik könyvet írt, melyben korábbi nézetét bővebben magyarázta, s azt kívánta, hogy a tulajdont az ember szorgalmas munkájától függő, ideiglenes birtoklássá kell átváltoztatni, vagy más szavakkal: hogy minden ember csak annyit és addig bírjon, a mennyit, s a mig szorgalma és munkája által kereshet. Látnivaló, hogy e tan a létező társadalmi és birtoklási viszonyok gyökeres felforgatására czélozott s a legnagyobb igaztatlanságot tartalmazta. Egy másik írta miatt Besançonban törvénybe is idézték, de ezuttal fölmentetett. Ez alatt azonban hire mindinkább terjedt, s a birtoktalan osztály, a proletáriusok seregében napról napra terjedtek hívei. 1842-től 1847-ig egy hajózási társulat vezetője volt, mely idő alatt ismét több társadalmi és nemzetgazdasági művet írt.

